

ענף זקוק בקול במשימה
ואגדה לניצחון

יונתן ונושא כליו

מעורר שיעור

מטרת על

העצמת תחושת השליחות והמחויבות לצה"ל ולמדינת ישראל באמצעות שיח פיקודי-חינוכי על מנהיגים ואירועים בתנ"ך.

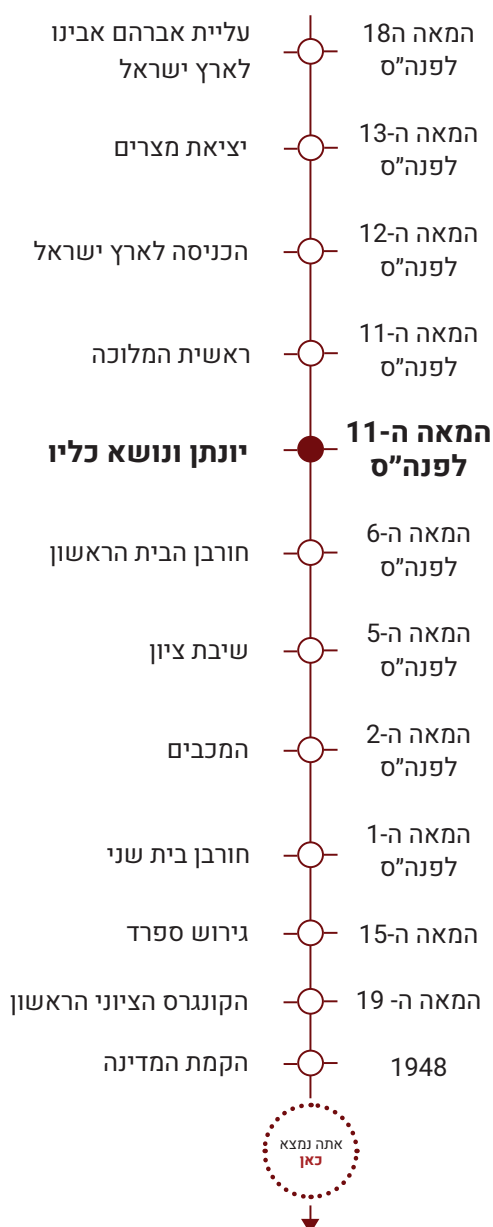
מטרות

- המפקד יכיר את דמותו של יונתן כמנהיג צבאי.
- המפקד יברר את תפיסת הפיקוד של יונתן מול נושא כליו.
- המפקד ידון בערך הדבקות במשימה וחתירה לניצחון בשירות הצבאי.

מהלך השיעור

- פתיחה - 5 דקות
- "כוחות ומשימות" - 15 דקות
- "ניתוח ערכי" - 10 דקות
- סיכום - 5 דקות
- סה"כ - 35 דקות

מיקום

כוחות ומשימות

יונתן

(מאויית גם יהונתן) הבן של שאול. מפקד בעל אומץ ונחישות בקרב. שאול פיצל את צבאו לשני כוחות, ויונתן פיקד על אחד מהם. לימים ויתר על המלוכה לטובת חברו הטוב – דוד.

נושא הכלים

מעין 'קשר מפקד'. שמו אינו מפורש, ואולי כדי לרמז שחשיבותו בכך שתורם מכוחו למילוי פקודות מפקדו. לא הזהות שלו חשובה, אלא התפקיד שהוא ממלא באירוע.

תקציר אירועים:

לאחר מינוי שאול למלך ישראל הוא הקים צבא מאורגן, ויצא למלחמת הגנה נגד הפלישתים. המלחמה נפתחה כשיונתן התנקש בנציב פלישתים של גבע בנימין. הצבא הפלישתי היה גדול בהרבה מהצבא הישראלי ומצוייד טוב יותר. יחסי הכוחות הרתיעו את לוחמי ישראל, ורבים ברחו למערות ומקומות מסתור.

יונתן, שעמד בראש אחד משני מחנות צבא ישראל, יצא רק עם נושא כליו לפעולה במחנה פלישתים. הוא זיהה כי רוח הלחימה בקרב האויב ירודה והחליט לתקוף, הוא נעזר במרכיב ההפתעה והנחית את המכה הראשונה על הפלישתים. כשהפלישתים ברחו, לוחמי שאול צברו בטחון, ויצאו למרדף.

יונתן פעל באומץ לב נוכח הסכנה במחנה פלישתים, ופעולתו נועזת ומחושבת. דבקו במשימה וחתירתו לניצחון בקרב מחזקים את הבטחון העצמי של הלוחמים ומביאים להכרעה.

היכן בתנ"ך?

ספר שמואל א' פרק י"ד

חלק א' | "הנני עמך כלבבך"

למפקד/ת: הבאי בפניי פקודיך את החלק הבא במילותיך, השתמש/י בתנ"ך בהקראת הציטוטים:

במאה 11 לפנה"ס, אחרי שנים שבהן זרים פגעו בישראל, מונה שאול למלך הראשון בעם היהודי, ויצא למלחמה בפלישתים בראש הצבא המאורגן הראשון של ישראל. הפלישתים היו בעדיפות מספרית וטכנולוגית, ומנעו מישראל ייצור נשק. הצבא הישראלי הסב כלי עבודה (מחרשות, מעדרים וכו') לכלי מלחמה (חניתות, חרבות ועוד).

סבב הלחימה השני בין הפלישתים ובני ישראל התרחש ליד מכמש. שאול והצבא שלו חנו במגרון והפלישתים בגבע בנימין. בין המחנות היה שטח הפקר שסומן על ידי שני סלעים גדולים (בצץ וסנה).

ויהי היום, ויאמר יונתן בן שאול אל הנער נשא כליו לכה ונעברה אל מצב פלשתים אשר מעבר הלוז וקאביו לא הגיד... והעם לא ידע כי הלך יונתן... ויאמר יונתן אל הנער... אולי יעשה ה' לנו כי אין לה' מעצור להושיע... ויאמר לו נשא כליו עשה כל אשר בלבבך נטה לך הנני עמך כלבבך. ויאמר יונתן הנה אנחנו עברים אל האנשים ונגלנו אליהם. אם זה יאמרו אלינו דמו עד הגיענו אליכם - ועמדנו תחתינו ולא נעלה אליהם. ואם זה יאמרו עליו עלינו - ועלינו כי נתנם ה' בידינו וזה לנו האות.

ויגלו שניהם אל מצב פלשתים ויאמרו פלשתים הנה עברים יצאים מן החרים אשר התחבאו שם. ויענו... את יונתן ואת נשא כליו ויאמרו עליו ונגדיעה אתכם דבר. ויאמר יונתן אל נשא כליו עלה אחרי כי נתנם ה' בידי ישראל. ויעל יונתן על ידיו ועל רגליו ונשא כליו אחרי ויפלו לפני יונתן ונשא כליו ממותת אחרי. ותהי המכה הראשונה אשר הפך יונתן ונשא כליו כעשרים איש כבחיצי מענה צמד שדה. ותהי חרדה במחנה בשדה ובכל העם המצב והמשחית חרדו גם המה ותרגז הארץ ותהי לחרדת ה'. ויראו הצפים לשאול בגבעת בנימין והנה ההמון נמוג ויילך והלם... והנה היתה חרב איש ברעהו מהומה גדולה מאד... וכל איש ישראל המתחבאים בהר אפרים שמעו כי נסו פלשתים וידבקו גם המה אחריהם במלחמה. ויושע ביום ההוא את ישראל והמלחמה עברה את בית און

(שמואל א, פרק יד, פסוקים א'-כ"ג)

מילון

לכה ונעברה - נלך ונעבור, מצב - מחנה, הלז - הזה, דמו - עימדו, וזה לנו האות - זה סימן לניצחון, המצבה - המחנה, כבחיצי מענה צמד שדה - שטח השווה לחצי מהשטח ששני שוורים חורשים ביום, נמוג - התפזר.

שאל/י:

○ לפי התיאור שקראנו, האם החייל סומך על יונתן, או מציית מתוך קבלת מרות הפקודה?

למפקד/ת הדגש/י בפני פקודיך כי:

החייל מביע את אמונו במפקדו: "עֲשֵׂה כָּל אֲשֶׁר בְּלִבְּךָ נְטָה לָךְ הַנְּנִי עִמָּךְ כָּל־בְּבֶרְךָ".

למפקד/ת - בקש/י מהמשתתפים לדון בשאלה הבאה:

עם אילו קשיים מנטאליים לדעתכם התמודד נושא הכלים ('קֶשֶׁר המפקד'), ביציאה למשימה מעבר לקווי האויב בסד"כ כה מצומצם? כיצד יונתן, מפקדו, רתם אותו, ומה אנו יכולים ללמוד מכך על רתימת הצוות למשימה?

לאחר קבלת תשובות שונות ודיון הרחב/י בדברים הבאים:

המשימה דורשת תעוזה, אבל ליונתן יש ביטחון בכך שהמשימה חשובה לשיפור הבטחון, והוא מאמין שביכולתו לעמוד בה. הוא חונך את נושא כליו כשהוא משתף בתוכניתו את נושא כליו, ומסביר לו מהי המשימה, מהם הרעיון המבצעי והתחבולה ואפילו עובר אתו על תכנית הקרב: "אִם כֹּה יֹאמְרוּ אֵלֵינוּ דָּמוּ עַד הִגִּיעֵנוּ אֵלֵיכֶם וְעַמְדָנוּ תַּחְתֵּינוּ וְלֹא נַעֲלֶה אֵלֵיהֶם. וְאִם כֹּה יֹאמְרוּ עָלֵינוּ וְעָלֵינוּ כִּי נִתְּנָם ה' בְּיָדֵנוּ וְזֶה לָנוּ הָאוֹת" (פסוקים ט-י). לפעולות אלו יש ערך רב בעיני החייל הזוטר. האופן שבו יונתן מחבר אותו לנעשה, מפיג בכך מקצת מחוסר הוודאות המאפיין כל מערכה, ומסייע לו לצאת לדרך. **יונתן נוסך בו ביטחון כשהוא הולך בראש וקורא לחייל: "עֲלֶה אַחֲרַי", וגם כובד הראש ורמת המוכנות הגבוהה של יונתן תרמו כנראה לתחושת הביטחון שלו ולאמונו במפקדו.**

דגשים לסיכום מפקד/ת

- יונתן ביצע מהלך ששינה את פני המערכה. ההפתעה שיצר במחנה הפלישתים תורגמה לבהלה כללית, לאובדן עשתונות ולשבירה מנטאלית בקרב האויב. שאול – הרמה הממונה - זיהה את שעת הכושר ומתרגם את ההישג של יונתן כתנופה ליציאה לקרב לרוחב הגזרה.
- יונתן מראה באירוע זה את סגולותיו הצבאיות הגבוהות כאשר הוא מזהה תורפה במערך האויב ומכה בה כך שהמערך כולו מתמוטט. אבל בל נישכח שהוא לא עושה זאת לבד. מצטרף אליו נושא הכלים אשר מסייע לו, ובלעדיו ייתכן והמהלך כולו לא היה צולח.
- יונתן מפגין התנהגות ערכית המשולבת בתבונה ומנהיגות במישור הצבאי הטקטי והפיקודי. הוא רותם את חיילו למשימה, בעזרת הדוגמא האישית והמקצועיות הצבאית הגבוהה שלו, ותשומת הלב שהוא מפגין לחייל העומד מולו, על פחדיו וצרכיו, ולבסוף החניכה הגבוהה שהוא נותן לחייל. כל זה מביא את החייל ללכת אחריו באש ובמים, והמשימה מושגת. בכך יונתן מהווה גם עבורנו כמפקדים האמונים על חיילים זוטרים מקור של השראה. הפעולה שביצע מזכירה שלכח צבאי קטן יש כח השפעה גדול.
- הדגש/י כי מי אשר אפילו איננו נזכר בשמו אלא רק בתפקידו - נושא הכלים, ונחدد את תרומתו להצלחת יונתן. לפי הסיפור, בלעדי החייל הפשוט לא יכול היה יונתן לעשות את אשר עשה. ובכל זאת הוא נשאר באלמוניותו. עלינו המפקדים לזכור היטב - נהיה טובים בתפקידנו ככל שנהיה, יכולתנו לעמוד במשימה לעד תלויה גם בחיילים הכי זוטרים שלנו, ברוח הקביעה אודות 'הרב"ט האסטרטגי' שעשוי להיות זה שבנקודות החיכוך משפיע מאוד על גורל המערכה לכאן או לכאן.
- הבא/י בפני חיילך את "האני מאמין" הפיקודי שלך ותפיסתך על מקומו של ערך הרעות ביחידתכם.

ערך דבקות במשימה וחתירה לניצחון- "החייל ילחם ויפעל באומץ לב נוכח כל הסכנות והמכשולים שבפניו, וידבק במשימתו בנחישות ובתבונה, עד כדי חירוף הנפש." (מתוך "רוח צה"ל")

